

Seria: Profesorki Super-Babki
Odcinek nr: 171

URSZULA

TRAWIŃSKA-MOROZ

- „ŁUCJA SPADŁA Z MURU”

=====

Polecana/Omawiana książka:

- [1] Urszula Trawińska-Moroz: **Dobre duchy z zamku Ravenswood, Pomorze, Bydgoszcz, 1989.**
 - [2] Wacław Panek: **Kariery i legendy, Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, Warszawa 1984.**
- =====

Bohaterką tego eseju jest Maestra Urszula Trawińska-Moroz, uczennica Ady Sari (bohaterki innego odcinka naszej serii). Urodziła się w Gnieźnie w 1937 roku, zatem gdy wybuchła wojna miała 2 latka, zapamiętała mimo to, coś z czasów okupacji – jak straszne musiały być Jej przeżycia. Jest **znana** śpiewaczką (sopran koloraturowy), bywała

pedagogiem, reżyserem oraz dyrektorem teatrów operowych. Początkowo uczyła się gry na fortepianie.

W 1952r. rozpoczęła naukę śpiewu, którą w latach 1957-1958 kontynuowała na Akademii Muzycznej¹ w Poznaniu, a następnie **w klasie śpiewu Ady Sari** w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina² w Warszawie. W 1961r. ukończyła studia z wyróżnieniem. Omawiana książka to Jej autobiografia [1]. Format jest typu 'pocket', książka liczy 228 stron i kilka wkładek zdjęciowych na papierze kredowym, które nie są numerowane. Wydawnictwo działa w rodzinnym mieście eseisty. Książka jest niezwykle uroczo napisana, promieniuje z niej pogoda ducha Bohaterki oraz Jej miłość do muzyki, a także do wszystkiego co robi. Dzieło niezwykle poruszające.

Rozdziały nie są numerowane. Zdjęcia są czarno-białe, pierwsze, portretowe, jest zaraz po stronie tytułowej.

Wspomnienia z dzieciństwa: wyrzucenie z mieszkania przez niemieckich żołdaków – ojcu nie pozwolono zjeść obiadu stojącego na stole. Obóz 'przejściowy' dla rodzin – do marca 1940r. Wagonami towarowymi wywózka na przesiedlenie. Mężczyźni, na postoju, przez dziurę w podłodze, wyszli i przynieśli ze wsi jedzenie... Nasze Bohaterki uczą nas historii. Miejscem docelowym transportu (na szczęście) okazało się Krosno. Ojciec dostał pracę. Dało się żyć. Miała siostrę Krystynę, w trakcie bombardowania została na placu, mężczyzna, który po nią pobiegł, przyniósł dziecko, ale sam został ranny... Po wojnie rodzina wróciła do Gniezna. Miała dwie siostry, po wojnie urodził się jeszcze brat Janek.

¹ <https://amuz.edu.pl/homepage/>; strona uczelni.

² https://pl.wikipedia.org/wiki/Uniwersytet_Muzyczny_Fryderyka_Chopina; o Uczelni z historią od 1810r., która miała do niedawna różne inne nazwy!!!

Szkoła muzyczna. Cała rodzina muzykowała w domu. Ona - uznana za talent – śpiewała i grała na akademiach i koncertach dobroczynnych. W 1956r – matura i wyjazd na studia do Poznania, w Akademii Muzycznej (Wydział Wokalny). Miała 19 lat.... W serii nie streszcza się książek, każdy musi sam doczytać... Talent to część przyszłej kariery, a Ona dołożyła mozolną, aktywną, radosną pracę. Tak, tak ‘radosną’, z całej książki bije radość z muzykowania. Dodać jeszcze trzeba szczęście. Jako studentka objeżdżała Wielkopolskę z koncertami estradowymi, gdzie do zespołu *ad hoc* dołączali soliści Opery Poznańskiej. Strona 29 – występ w szkole rolniczej, zima – dowóz ekipy ze stacji kolejowej – traktor + przyczepa. Strona 33 – Jej „Prof. Cygańska po roku nauki, ze łzami w oczach oznajmiła mi, że powinnam kontynuować naukę u ... Ady Sari”. Ciekawa postawa – profesor widzi wielki talent, lubi współpracę ze studentką, ale wierzy w Jej wielką karierę i innych wielkich nauczycieli muzyki. Tak się stało. Nasza Heroina opisuje lekcje z wielką Maestrą. Eseista nie rozumie nic z nut i technik muzycznych, zatem duży fragment dla fachowców. Z kolei Ona przy końcu książki opisuje swoje metody dydaktyczne, wzbogacone o **wiedzę z fizyki oraz anatomii człowieka!!!** Jak „wydobywać” głos z siebie długo, głośno, melodyjnie – ciekawe. Na stronie 38 jest lista wielu innych Jej profesorów z Warszawy m.in.: Olga Olgina³, Steni Zawadzka⁴ (równocześnie doktor medycyny), Wiktor Brégy⁵ i inni. Miała oszałamiający zespół pedagogów (patrz odwołania) – jeszcze raz szczęście.

Sama dochodziła do wszystkiego... Kończy studia i zaczyna pracę w Operze Objazdowej(!!!) z siedzibą w Warszawie, gdzie działa przez

³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Olga_Olgina; dziś nieznaną (życiorys „niewiarygodny”), dojeżdżała na lekcje z Łodzi.

⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanis%C5%82awa_Zawadzka; właściwie Stanisława Zawadzka -

⁵ https://pl.wikipedia.org/wiki/Wiktor_Br%C3%A9gy; urodzony w Rosji, syn Francuza i Greczynki, z wyboru POLAK.

3 lata. Debiutowała partią Mimi w "Cyganerii" G. Pucciniego. Dziś chyba taka instytucja nie istnieje. Organizowała ona koncerty na terenie całej polski, w przypadkowych salach, w socjalizmie kultura miała dotrzeć pod strzechy. Zdobyła „wyczucie sceny” w najróżniejszych układach geometrycznych. Dziś „samozwańcze” autorytety wywyższają się nad mieszkańców wsi czy małych miast (np. Nowy Sącz jakoby jest dziadowski⁶). Ona pisze o każdym mieście i miasteczku pisze z szacunkiem i zainteresowaniem, podobnie o publiczności. Tak być, powinno, jakby to oczywiste, u Niej było to „z całego serca”.

Opera Objazdowa to ciężkie życie, zwłaszcza w erze socjalizmu, z drugiej strony „szkoła życia”. Tam została „zauważona” i w końcu dostała angaż w prestiżowej instytucji w Warszawie. Zatem w latach 1965-1987 występowała w **Teatrze Wielkim**.

Ze źródeł internetowych możemy się dowiedzieć iż w 1969r. uczestniczyła w kursie u Giny Signa⁷ w Wenecji. Miała już profesjonalny etat, ale jeszcze staż zawodowy – ciekawe, ambitne, wtedy nie takie oczywiste do załatwienia.

Jak to w zawodach artystycznych – reklamę zdobywa się poprzez udział w międzynarodowych konkursach muzycznych. Jej pierwszy to Konkurs Wokalny w Bukareszcie. Okazja do „pokazania się”, szansa na poznanie wybitnych osobowości, chociażby jurorów. Ona wspomina (str. 65) iż tam spotkała m.in. Halinę Czerny-Stefańską – jurorkę, która przyjechała z córką (Obie Panie są bohaterkami innych odcinków naszej serii). Spotyka się też innych uczestników konkursu – konkurentów, ale potem są to koleżanki i koledzy za scen całego świata np. z Danem Iordanescu

⁶ Brat ojca żony eseisty pracował tam wiele lat jako strażak w Państwowej Straży Pożarnej. Jakoś nie słyszałem z jego opowiadań o bele jakiejś tam miejscinie.

⁷ Nie ma dziś hasła w Wikipedii.

śpiewali razem „Traviatę” w Warszawie. Kolejne Konkursy Międzynarodowy w Liege w Belgii (1963), a potem w 1965r. w Tuluzie – w ekipie polskiej było jeszcze dwóch śpiewaków oraz akompaniatoryzy – m.in. słynny Jerzy Marchwiński. Powrót przez Paryż – cała ekipa zwiedziła kilkanaście najbardziej znanych miejsc. Konkursy – dla Niej – z nagrodami lub wyróżnieniami.

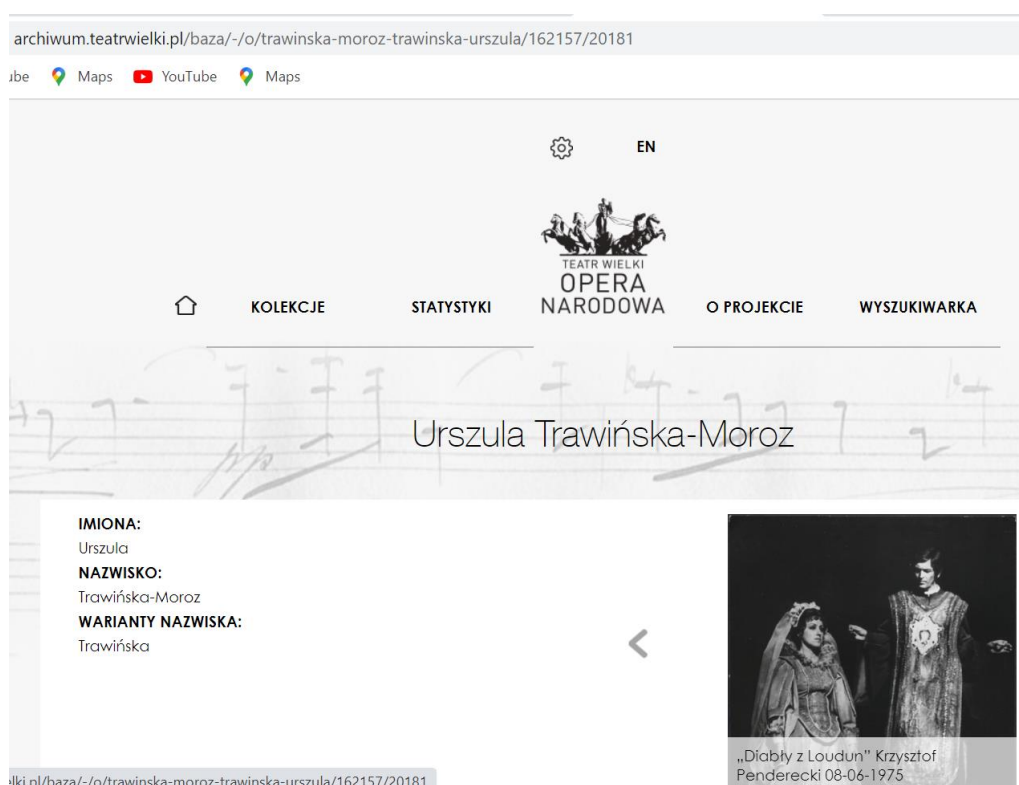
Z Wikipedii: <<w latach 1987-1989 piastowała stanowisko dyrektora naczelnego i artystycznego Opery i Operetki w Szczecinie. Reżyserowała m.in. "Straszny dwór" S. Moniuszki i "Marsz, marsz Polonia" W. Panka. W latach 1988-1991 była dyrektorem naczelnym i artystycznym Operetki Warszawskiej>> . Jak pisze w książce jedną z ulubionych Jej ról była tytułowa postać z opery Łucja z Lammermooru. Dlatego taki jest tytuł eseju, nawiązujący do Jej komentarzy i filmu „Szklanką po łapkach” – kpina z tytułu „Szklanej pułapki”.

Dla zgodności z zasadami serii, należy podkreślić iż była od 1978r. wykładowcą, a od 1987r. profesorem śpiewu solowego w Akademii Muzycznej w Warszawie (obecnie Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina). Miewała też kursy za granicą m.in. w Niemczech.

Zdjęcia są urocze, obrazują proces przemiany od 1956r. – pierwsze zdjęcie na wkładkach – po koncercie w Auli Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Potem mamy dziesiątki ról na scenach Polski oraz świata, z wieloma partnerami scenicznymi!!

Na stronie <https://archiwum.teatr Wielki.pl/baza/-/o/trawinska-moroz-trawinska-urszula/162157/20181>; można zobaczyć zdjęcia z oper Jej udziałem (archiwum).

Dalsze zdjęcia np. z kursu w Wenecji (1969) z w/w Maestrą, z Opery Odjazdowej (1963), m.in. tylko Ona z Traviaty, koncert pieśni z sali „Roma” w Warszawie, w Pomarańczarni w Łazienkach, z Teatru Wielkiego w Warszawie, Konkurs im. Czajkowskiego w Moskwie – spotkanie towarzyskie (na zdjęciu jest także Jej mąż Bohdan Moroz – przystojny i elegancki) /Ona była Jurorką konkursu (1986)/, dalsze zdjęcia z Warszawy. Widać jak wypiękniała, zmieniała fryzurę, makijaż itd. Zmieniła się w „gwiazdę”, ale jakby jednocześnie nie „gwiazdorzyła” – niezwykle urocze.

Strona 134: „z **LUCJĄ** zaczęłam wyjeżdżać w świat i zdobywać na innych scenach laury” – 1972 – Teatro Regio w Parmie we Włoszech, Wiesbaden i Essen w Niemczech. Bywała też w Związku Radzieckim – m.in.

w Teatrze Balshoi w Moskwie. Kolejne wyprawy muzyczne to Berlin, a także dookoła Hiszpanii i Portugalii.

Oprócz oper śpiewała też w Filharmoniach – pieśni wybitnych twórców – w tym Karola Szymanowskiego.

Jako Pani Dziekan na Uniwersytecie Muzycznym w Warszawie **wręczała Doktorat Honoris Causa wielkiemu Placido Domingo.**

Rozdział na stronie 192 zaczyna się od deklaracji: <<Pedagogika zawsze mnie pociągała, myślałam o tym często aby się jej poświęcić ... [zaczęła pracę] Przydzielono mi cztery studentki, które uczyły się już u innych pedagogów>>. Opis współpracy z uczennicami i uczniami jest pasjonujący. Kilka słów poświęca też ówczesnej kadrze Uniwersytetu, którzy tak jak Ona dzielili pracę z operową karierą na scenach Warszawy i świata.

Książka [2] należy do tzw. „składanek” – autor przedstawił sylwetki kilkunastu gwiazd opery. Rozdział poświęcony Bohaterce to Jej nazwisko, myślnik, „czyli bel canto⁸”, czyli piękny śpiew. Rozdział Jej poświęcony jest zamieszczony na stronach 358-374. Są dwie czarno-białe fotografie. Autor pisze swoją opowieść m.in. na podstawie rozmowy z Maestrą „rozmawiamy w jej mieszkaniu przy ulicy Moliera [...] w Warszawie – artystka przyznaje iż jej kariera to pasmo sukcesów „publiczność mnie nigdy nie wygwizdała”. Eseista raz wyszedł z opery we

⁸ <https://pl.bab.la/slownik/angielski-polski/bel-canto>; piękny śpiew

https://pl.wikipedia.org/wiki/Bel_canto; << Technika wokalna bel canto – powstała we Włoszech w okresie baroku w środowisku szkoły neapolitańskiej. Jej istotą było położenie nacisku na piękno ludzkiego głosu i wirtuozerię wokalną. Tradycja ta była kontynuowana w XIX wieku w muzyce operowej przez kompozytorów takich jak: Gioacchino Rossini, Gaetano Donizetti czy Vincenzo Bellini.>>

Frankfurcie nad Menem – było jakoś be wyrazu, nudno – to samo zrobiło kilka innych osób. Na pytanie czy czuje się PRIMADONĄ – Artystka odpowiada „Nigdy o tym nie myślałam” – interlokutor nie mógł czytać autobiografii [1] bo ukazała się później – wiedziałby, że to ktoś innego „typu” wielki, a w pewien sposób skromny. Autor cytuje opinie z prasy artystycznej – pełne zachwyty np. Waldorff, Ekiert, Kański, Bońkowska, Swolkień - ówcześni znani krytycy muzyczni. Omawia repertuar naszej Bohaterki pisze „iż ma w swoim repertuarze ponad dwadzieścia partii operowych”. W chwili wydania tej książki (rok 1984) miała w dorobku tylko jeden longplay⁹, ale Wikipedia podaje, że wydała kilka płyt w „Polskich Nagraniach” m.in. „Pastorałki”, „Orfeusz” Glucka, „Urszula Trawińska-Moroz - sopran”. Do odsłuchania na przykład:

<https://www.youtube.com/watch?v=wZBZU6aGFDc>; (21 minut)
„wokaliza” z orkiestrą - dalsze nagrania podano poniżej.

Warto przeczytać polecane książki i poklikać na wykonania arii, generalnie poznać Bohaterkę – kogoś wybitnego i szlachetnego.

⁹ <https://allegro.pl/kategoria/muzyka?string=URSZULA%20TRAWI%20C5%83SKA-MOROZ%20-%20Arie>; nadal do kupienia na allegro w dniu 27 stycznia 2023.

LINKI ORAZ INNE PUBLKACJE

- a) <https://archiwum.teatr Wielki.pl/baza/-/o/lucja-z-lammermooru-05-03-1972/41673/20181>; Łucja z Lammermooru.
- b) https://polmic.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=2700:nagroda-miasta-ueckermuende-dla-polskiej-piewaczki&Itemid=50&lang=pl; o uczennicy Maestry.
- c) PLACIDO DOMINGO – DHC W WARSZAWIE: <http://trubadur.pl/archiwum-trubadura/biul-26/placido-domingo-doktorem-honoris-causa-warszawskiej-akademii-muzycznej>; nasza Bohaterka jako Dziekan Wydziału uczestniczyła w tejsze UROCZYSTOŚCI, Placido Domingo odbierał Doktorat Honoris Causa.
- d) *Stanisława Zawadzka — życie dla sztuki. W: Waclaw Panek: [Kariery i legendy. Szkice o artystach polskiej sceny muzycznej. Zbiór 3](#). Warszawa: Wydawnictwo Bohdana Wrocławskiego, 1994.*
//o nauczycielce Heroiny
- e) Wiktor Brégy: Elementy Techniki Wokalnej, Państwowe Wydawnictwo Muzyczne, Kraków, 1974

//podręczni profesora naszej Heroiny
- f) https://www.gniezno.eu/cms/20525/trawinskamoroz_urszula; o Niej w Gnieźnie.

DO ODSŁUCHANIA

- (i) <https://www.youtube.com/watch?v=g6FPlc9miis>; muzyka z TRAVIATY (z Kazimierzem Pustelakiem) I akt.
- (ii) https://www.youtube.com/watch?v=cAO1vOgN_cE; "Caro nome" from the Opera "Rigoletto" by Giuseppe Verdi. Urszula Trawinska-Moroz as "Gilda"

DODATEK SPECJALNY

/wyjaśnienie nazw/

Libretto Łucji z Lammermooru – treść w skrócie:

Cytaty z Wikipedii

(https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%81ucja_z_Lammermooru):

<<Akcja opery rozgrywa się w Szkocji, pod koniec XVI w.

Łucja i Edgar, szkoccy kochankowie, pomimo waśni między ich rodami, zaręczają się. Ich dwie rodziny tj. Ashtonów i **Ravenswoodów** od lat były w ostrym/zażartym sporze. Jednak brat Łucji, lord Henryk Ashton podstępnie doprowadza do ślubu siostry z lordem Arturem Bucklawem. Edgar przekonany o zdradzie Łucji, nie chce jej znać. Zrozpaczona dziewczyna wpada w obłęd, zabija Artura i umiera. Kiedy Edgar dowiaduje się o tragedii również zabija się.>>

Akcja zaczyna się od polowania w lasach **Lammermooru**.

<<muzyka: GaetanoDonizetti
libretto: Salvator Cammarano,

w oparciu o **powieść Waltera Scotta** *Narzeczona z Lammermoor*.>>

Światowa premiera spektaklu miała miejsce 26 września 1835 roku w Neapolu, na deskach Teatru San Carlo.

Premiera polska (w j. niemieckim), odbyła się w Teatrze Miejskim we Lwowie, **29 grudnia 1838 roku**.

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

NAC – Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Przedstawienie operowe "Łucja z Lammermooru" Gaetano Donizettiego w Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie – 1932 rok. Jej nauczycielka śpiewu **Ada Sari** i Tadeusz Szymonowicz w jednej ze scen przedstawienia operowego

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

HISTORYCZNY PLAKAT - zbliżenia szczegółów – zoom z zasobów POLONA

The image shows a zoomed-in view of a historical poster for the opera "Lucja z Lammermoor" (Lucy of Lammermoor) by G. Donizetti. The poster is from the National Theatre in Warsaw, directed by Janiny Kozłowiecz-Waydowej. The poster is framed by a decorative border with the word "OPERA" at the top. The text on the poster includes the title, the director's name, the opera's details, and the cast list. The cast includes Lord Henryk Asthon, Lucja, and various supporting roles. The poster also lists musical pieces like "Walc Chopina" and "Serenada". The poster is framed by a decorative border with the word "OPERA" at the top.

OPERA
Pod dyrekcją JANINY KOZŁOWIECZ-WAYDOWEJ

Lucja z Lammermoor
Opera w 3-ch aktach (akt 2-gi i 3-ci w 2-óch odsłonach). Muzyka G. Donizetti'ego.

Lord Henryk Asthon
Lucja, jego siostra
Edgar Ravenswood
Rajmund, nauczyciel Lucji
Lord Artur Bouclave, jej narzeczony

Wacław Brzeziński
Ada Sari-Szajerówna
Julian Hoffman
Józef Muncinger-Adam
Maurycy Janowski

Alicja, poulafa Lucji
Normano, poddany Asthona
Panowie, demy, myśliwi, paziowie, żołnierze, służba.
Rzecz dzieje się w Szkocji na początku XIV wieku.
W akcie 1-ym solo na harfie odgrywa LOTARIA BOLOGNA.
Solo fletowe w scenie obłąkania odgrywa LEONARD KAMINSKI.

Maria Szternowa
Jan Papowski

Kapelmistrz Teodor Ryder

Tańce Artystyczne
układu J. Trojanowskiego. Muzyka Chopina, Paderewskiego, Straussa, Schuberta, Czajkowskiego.

№ 1. **Walc Chopina** cis-mol — Anna Gaszewska i Zygmunt Dąbrowski.
№ 2. **Róża południa** — pp. Łukomska, Sławińska, Pietrusińska, Kociubińska, Kacperska, Künn, Staszewska i Cieślak.
№ 3. **Menuet Paderewskiego**. Anna Gaszewska i Bonifacy Sławiński.

№ 4. **Serenada** — pp. Szarowska, Rossignol, Staszko, Will, Krajewska, Augustynowicz, Łudwiński, Zgliczyńska, Dziadosz, Matuszewska, Kosyrtarz, Sławińska i Włodarczyk.
№ 5. **Moment musical** — Anna Gaszewska.

Główny Reżyser **Henryk Kawalski**
Kapelmistrz Prof. **Zygmunt Singor**.

Lord Artur Bouclave, jej narzeczony
Maurycy Janowski
W akcie 1-ym solo na harfie
Solo fletowe w scenie obłąkania

Kapelmistrz **Teodor Ryder**
Główny

Tańce Artystyczne
układu J. Trojanowskiego. Muzyka Chopina, Paderewskiego, Straussa, Schuberta, C

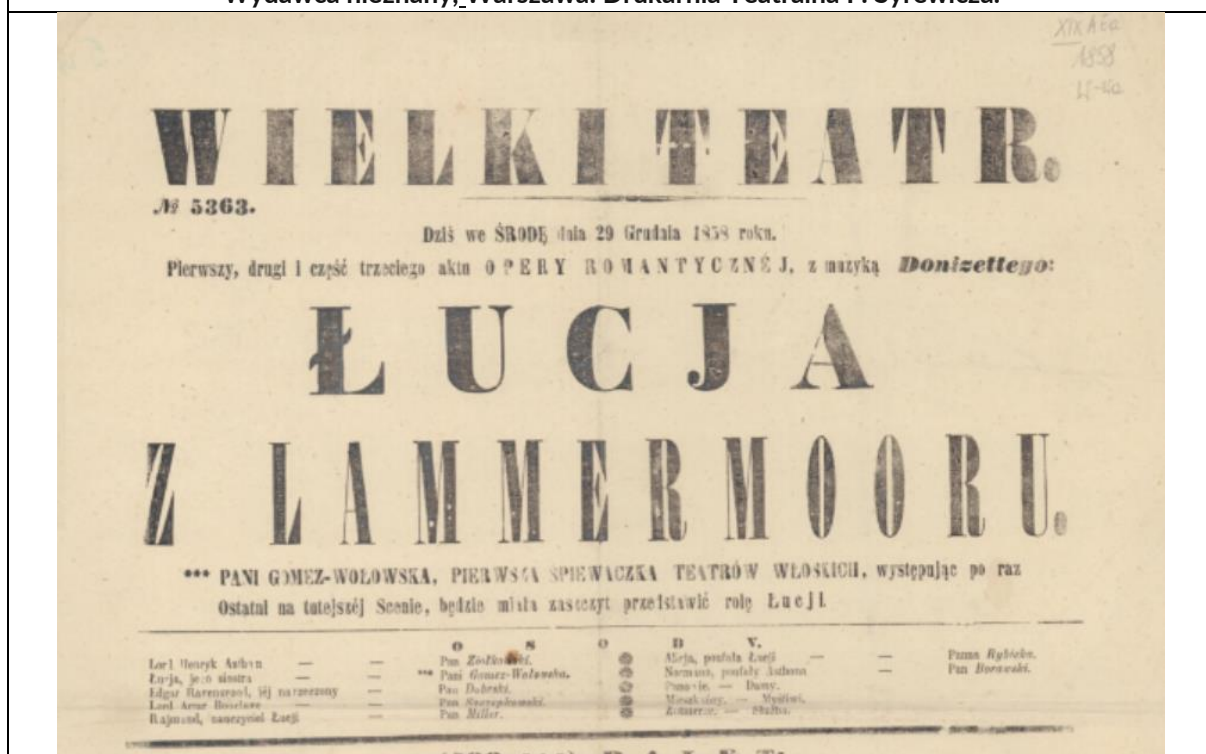
№ 1. **Walc Chopina** cis-mol — Anna Gaszewska i Zygmunt Dąbrowski.
№ 2. **Róża południa** — pp. Łukomska, Sławińska, Pietrusińska, Kociubińska, Kacperska, Künn, Staszewska i Cieślak.
№ 3. **Menuet Paderewskiego**. Anna Gaszewska i Bonifacy Sławiński.

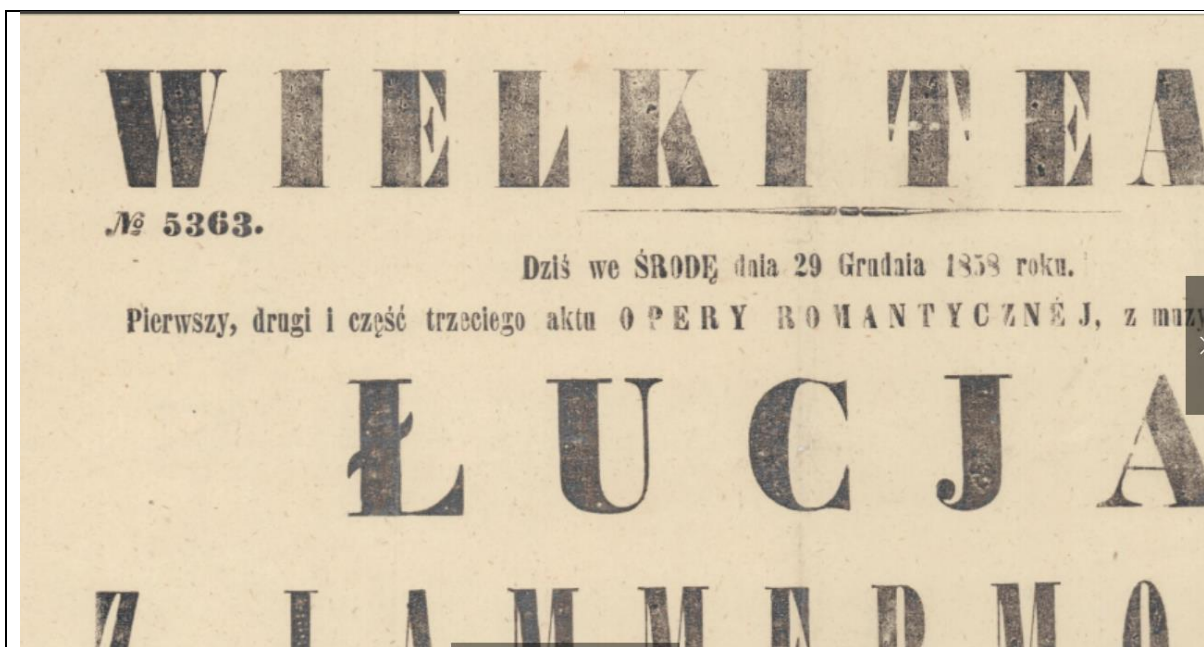
№ 4. **Serenada** — pp. Szarowska, Augustynowicz, Łudwiński, Zgliczyńska, Dziadosz, Matuszewska, Kosyrtarz, Sławińska i Włodarczyk.
№ 5. **Moment musical** — Anna Gaszewska.

Kapelm

Title: [Program] : [Inc.:] Łucja z Lammermooru. Opera w 3-ch aktach (akt 2-gi i 3-ci w 2ch odsłonach). Muzyka G. Donizetti'ego [...].Subject: Donizetti, Gaetano (1797-1848). Lucia di Lammermoor DBN, Teatr Wielki - Opera Narodowa. **Premiera polska!!!!**
Wydawca nieznanym, Warszawa: Drukarnia Teatralna F. Syrewicza.

PLAKAT OPEROWY Z 1858 roku !!!! 29 grudnia!!! //widać datę//

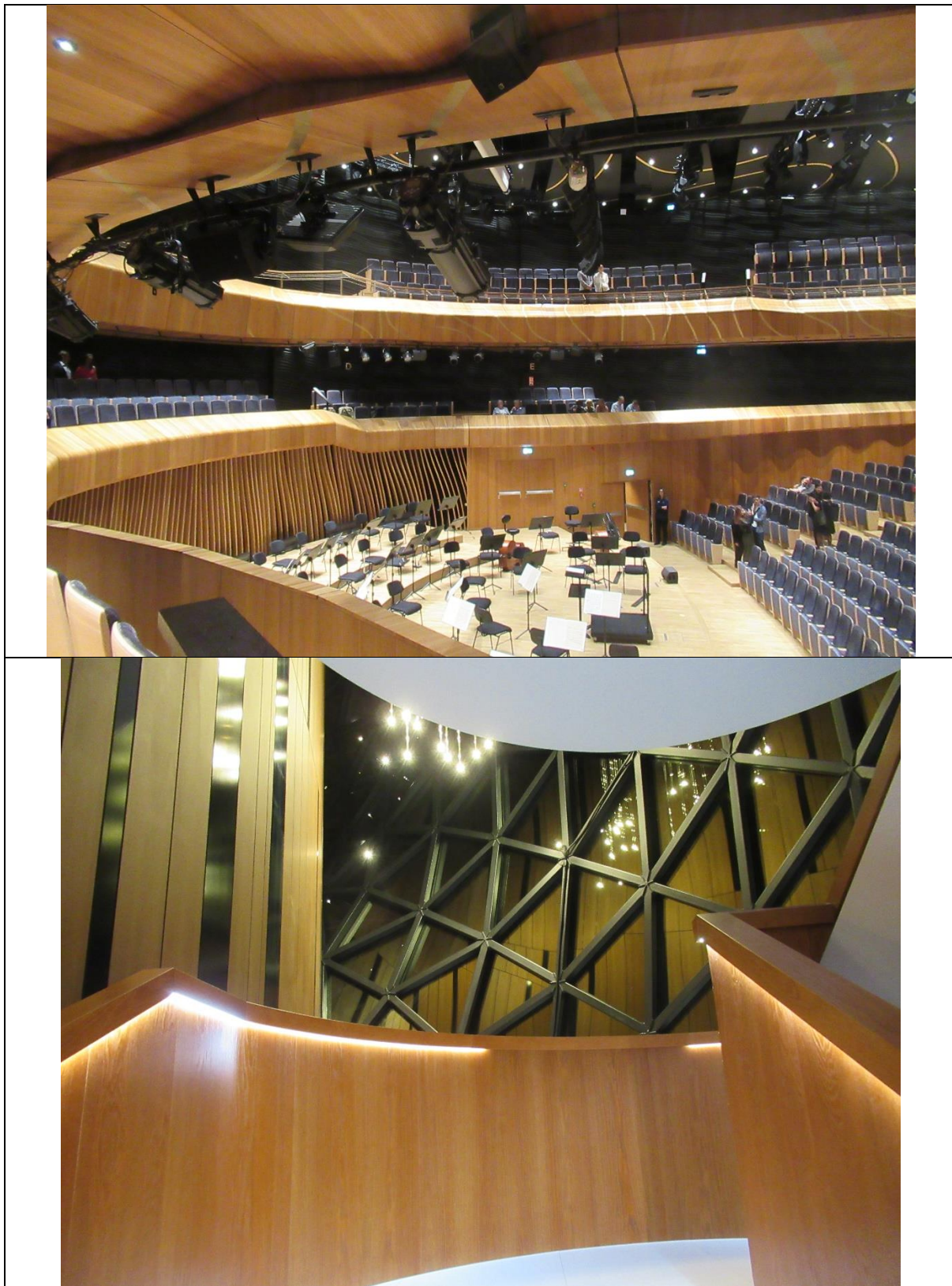
opera-slaska.pl/spektakle/event/19/lucja-z-lammermoor

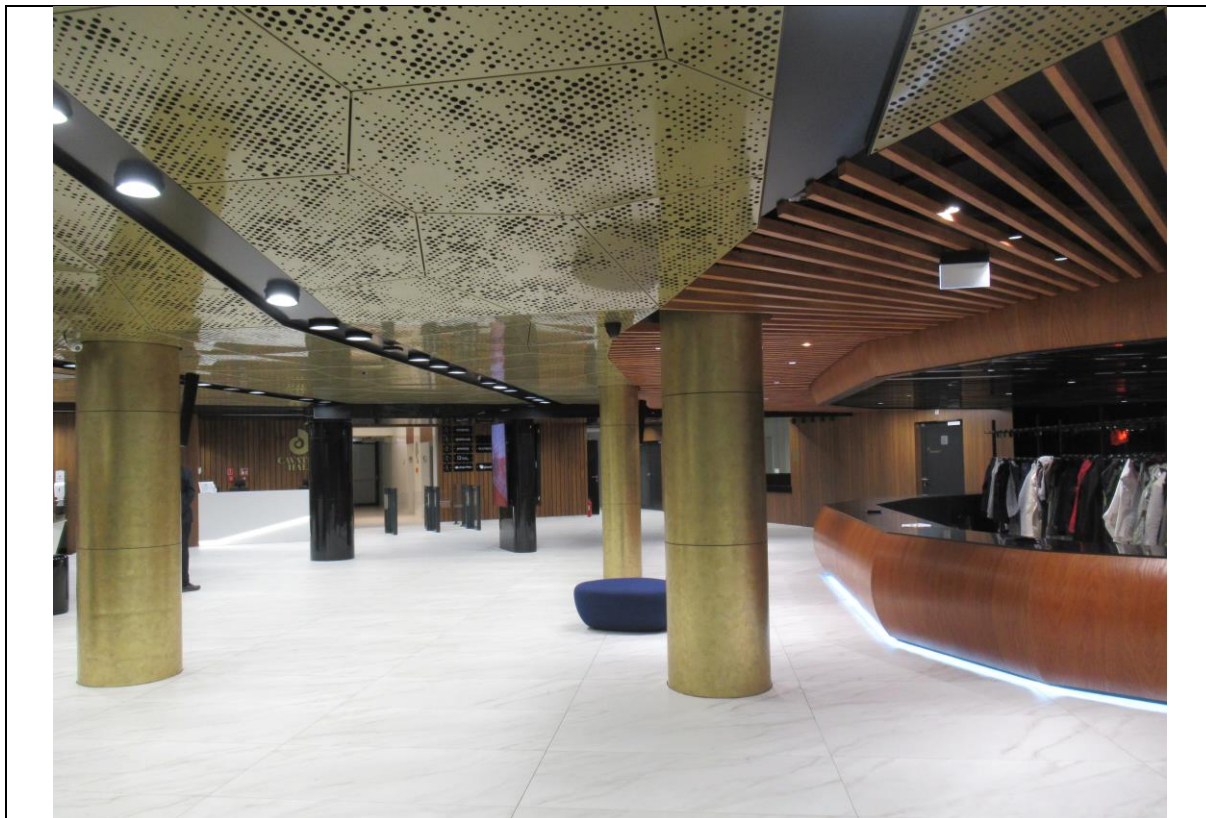
ube Maps YouTube Maps

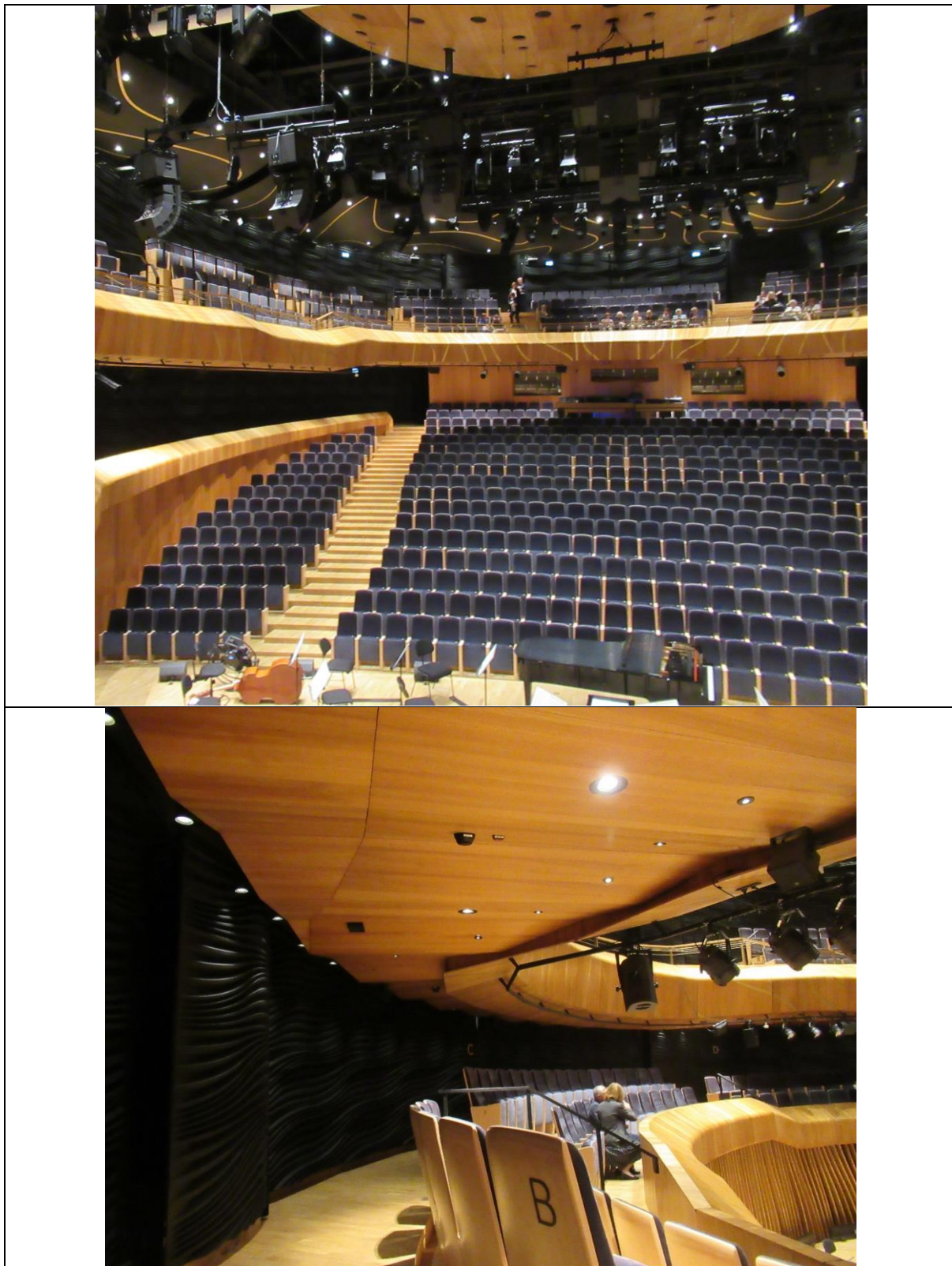

CAVATINA HALL w Bielsku-Białej

Szkockie artefakty ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie

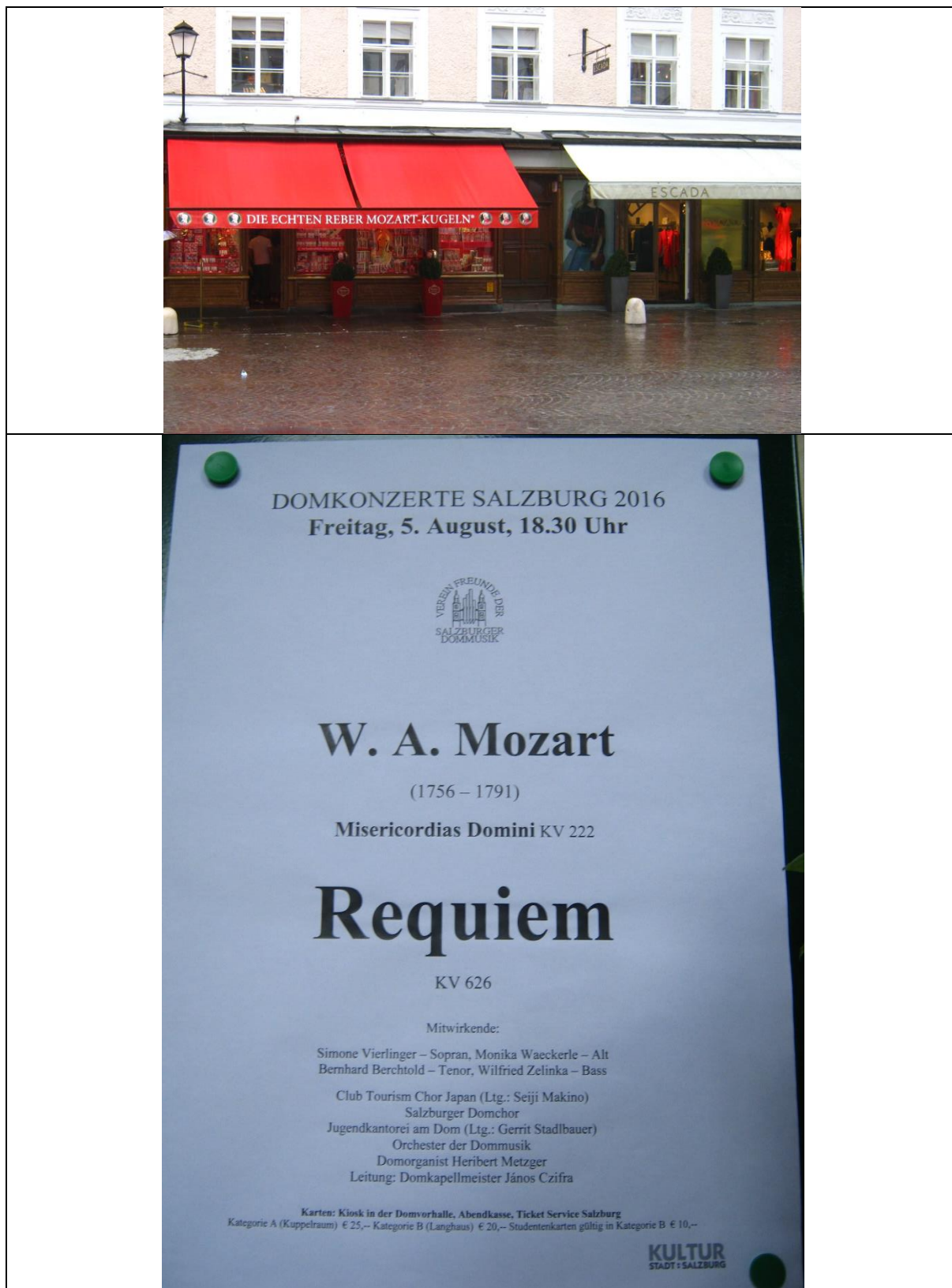

Może taki pałasz szkocki (broń) był rekwizytem operowym, a może jego kopia???

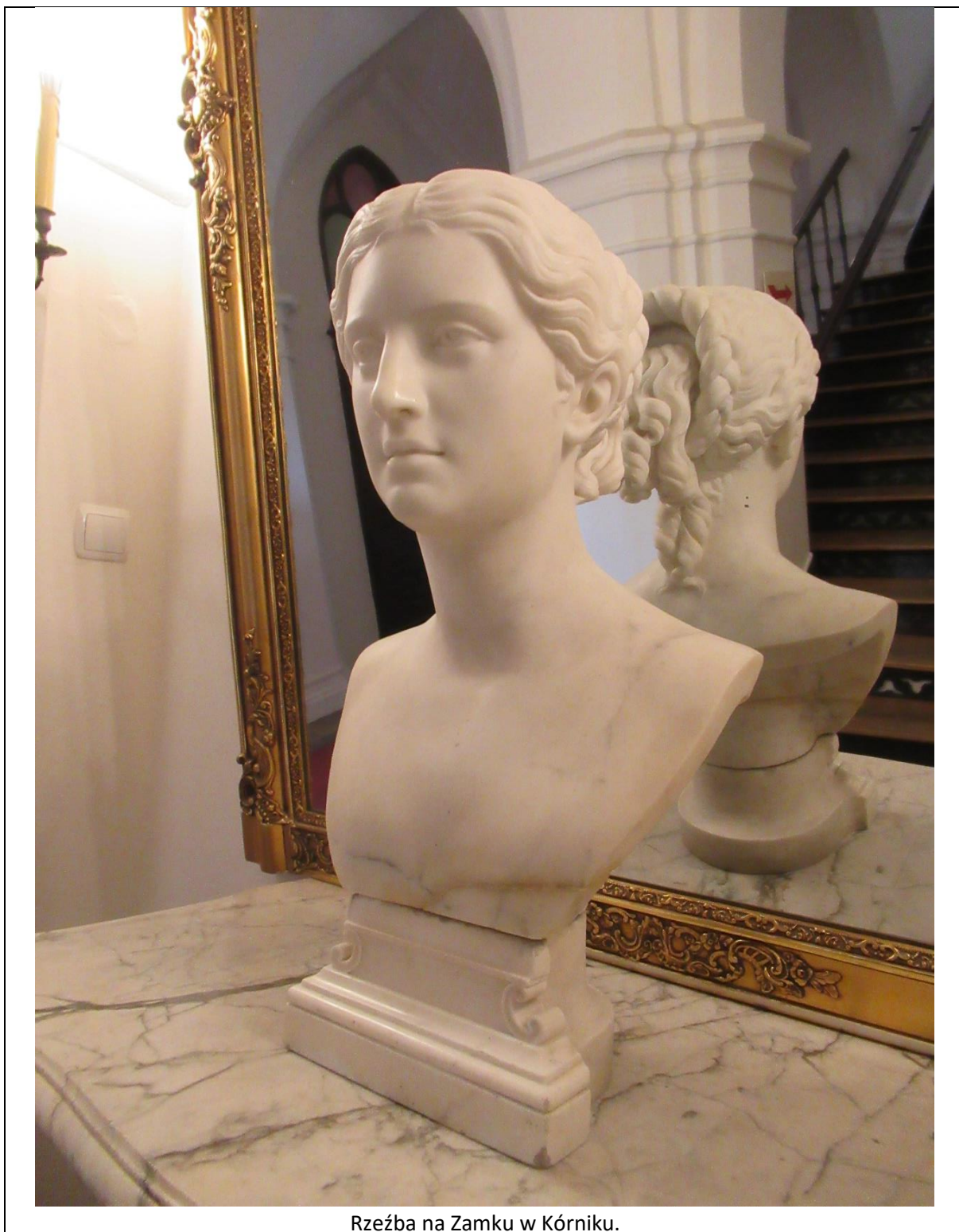

Salzburg – miasto Mazarta

Rzeźba na Zamku w Kórniku.

Zdjęcia wykonał eseista: Stan Zawiślak oraz z zasobów NAC i portalu POLONA..